

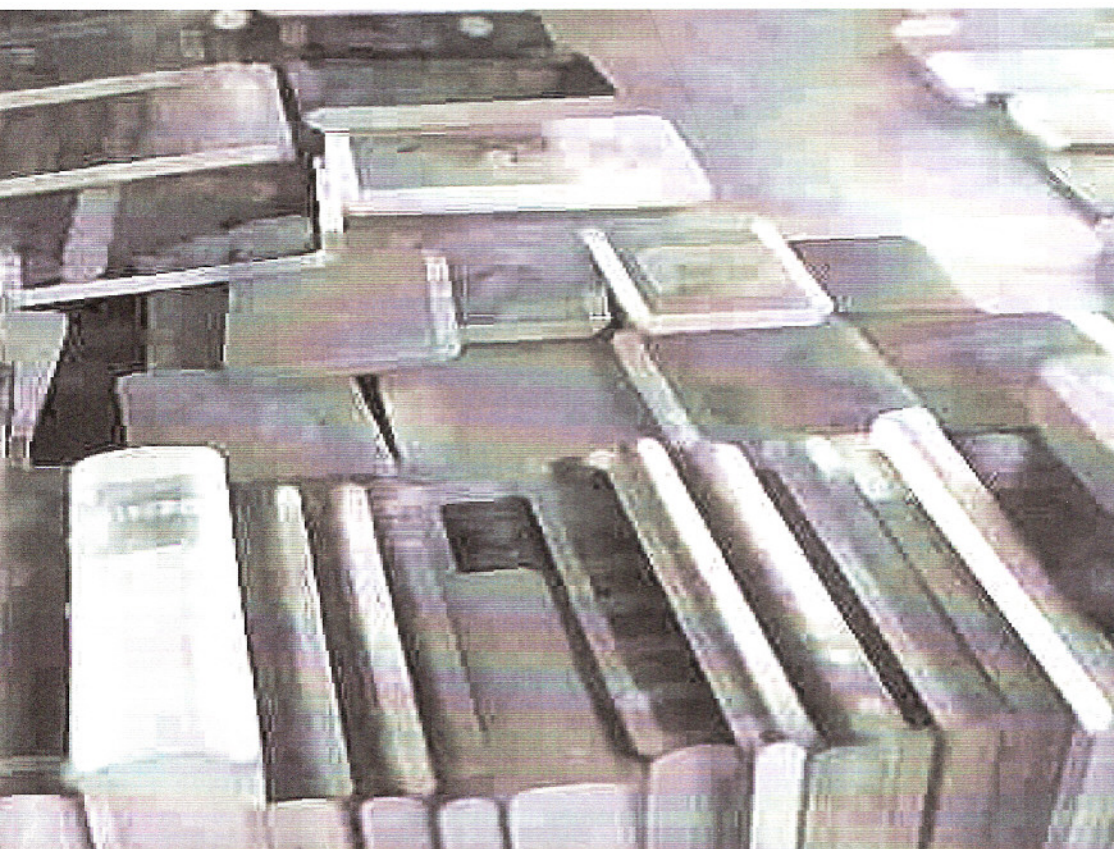
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
ROTHBERG INTERNATIONAL SCHOOL
DIVISION OF HEBREW LANGUAGE INSTRUCTION

האוניברסיטה העברית בירושלים
ביה"ס לתלמידים מחו"ל ע"ש רוטברג
היחידה להוראת עברית

קדם-קונגרס 2009

לחקר הלשון העברית ודרכי הוראתה חוברת תקצירים

וי-זי

באב

תשס"ט

27-28

ביוני

2009

קדם-קונגרס למדעי היהדות
הכנס הבינלאומי לחקר השפה העברית ודרכי הוראתה

היבטים ברכישת שפה שנייה

ירושלים ו' – ז' באב תשס"ט

27 – 28 ביולי 2009

חוברת תקצירים

ייעוץ אקדמי:

פרופ' סטיב פסברג
ד"ר ריקי בליבוים
ד"ר רבקה הלוי
ד"ר עדינה עבאדי

עריכה:

ורדה ישי
שרה ישראלי

הבאה לדפוס:

מור גל
תמר פרלס

עיצוב כריכה:

ויטה סטולבונסקי

רשימת המרצים ויושבי הראש

האגף לחינוך מבוגרים, משרד החינוך	גב' ריבה אביעד
אוניברסיטת מוסקוה, רוסיה	ד"ר אריה אולמן
ביה"ס לחינוך, האוניברסיטה העברית	פרופ' עלית אולשטיין
במאי ויוצר סרטים	מר דויד אופק
	גב' יהודית אייל
מכון מופ"ת, האקדמיה ללשון עברית	ד"ר אורלי אלבק
החוג ללשון העברית, האוניברסיטה העברית	ד"ר רות אלמגור-רמון
רשות השידור מטעם האקדמיה ללשון העברית	גב' אילת אלקנה בן-אהרון
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	ד"ר שמואל בולוצקי
אוניברסיטת אמהרסט מסצ'וסטס, ארה"ב	ד"ר רות בורשטיין
המחלקה ללשון העברית, המכללה לחינוך ע"ש דויד ילין	גב' אליזה (ליז) ביר
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	פרופ' שושנה בלום-קולקה
המחלקה לתקשורת, האוניברסיטה העברית	ד"ר רבקה בליבוים
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	גב' רות אדלר בן-יהודה
אוניברסיטת בראון רוד איילנד, ארה"ב	פרופ' משה בר-אשר
נשיא האקדמיה ללשון העברית, החוג ללשון העברית, האוניברסיטה העברית	מר אמתי בר-קול
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	גב' נאוה ברגמן
אוניברסיטת גוטנברג, שוודיה	ד"ר שושן ברוש-ויץ
אוניברסיטת ת"א	גב' סמדר ברק
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	גב' טל ברקוביץ'
אוניברסיטת ניו-יורק, ארה"ב	ד"ר רינת גולן
מכללת תלפיות	גב' איה גזית
ייעוץ לשוני ועריכת תרגום, הערוץ הראשון רשות השידור	גב' אינה גרגוריאן
האוניברסיטה הרוסית למדעי הרוח, רוסיה	

רשימת המרצים ויושבי הראש – המשך

היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	ד"ר חייא דהאן
הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית	ד"ר מיכאל דיקל
אוניברסיטת אמורי ג'ורג'יה, ארה"ב	פרופ' בנימין הארי
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	ד"ר רבקה הלוי-נמירובסקי
פיקוח על הוראת העברית, משרד החינוך	גב' עירית השכל-שחם
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	גב' תמר וייל
אוניברסיטת בריטיש קולומביה, קנדה	גב' רחל חלבה
מכון מופ"ת	ד"ר לובה חרל"פ
המרכז ללימודי הטקסט, מכללת ליפשיץ	גב' חן טיטיון
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	גב' גוני טישלר
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	ד"ר ששונה יובל
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	גב' ורדה ישי
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	גב' שרה ישראלי
המרכז ללימודי עברית אוניברסיטת ת"א	גב' עדנה לאודן
המחלקה ללשון העברית וללשונות שמיות, אוניברסיטת בר-אילן	ד"ר זהר לבנת
המחלקה לפסיכולוגיה וביה"ס לרפואה של הדסה – האוניברסיטה העברית, ראש ביה"ס לתלמידים מחו"ל	פרופ' יונתה לוי
ישיבה יוניברסיטי שטרן קולג' ניו-יורק, ארה"ב	ד"ר צפרירה לידובסקי-כהן
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	מר גרשון לנצברג
עורכת עיתון "שער למתחיל"	גב' ציפי מזר
ראש המכון למדעי היהדות, האוניברסיטה העברית	פרופ' אהרון ממך
החוג ללשון העברית, האוניברסיטה העברית	ד"ר רבקה מעוז
היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית	ד"ר יבגני מריאנצ'יק
האקדמיה ע"ש הרמב"ם, רוסיה	גב' זלדה ניומן
להמן קולג' ניו-יורק, ארה"ב	גב' דליה נצר-צפריר
המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועליית הנוער, משרד החינוך	ד"ר גרשון נראל
המכון ללימודי המקרא, ירושלים	

רשימת המרצים ויושבי הראש – המשך

האקדמיה הרוסית למדעים, רוסיה

היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית

החוג למקרא, האוניברסיטה העברית

טריניטי קולג' קונטיקט, ארה"ב

אוניברסיטת ברנדייס מסצ'וסטס, ארה"ב

החוג לחינוך האוניברסיטה העברית

ואוניברסיטת ת"א,

החוג ללשון עברית המכללה לחינוך ע"ש דויד ילן

"שובל" תקשורת שיווקית ומחשוב

היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית

האוניברסיטה החופשית ברלין, גרמניה

אוניברסיטת נורת'ווסטרן אילינוי, ארה"ב

היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית

היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית

"סונטק" סונטק בע"מ – ניתוח גלי קול וטכניקה
בע"מ

החוג לתקשורת, המכללה לחינוך ע"ש דויד ילן

היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית

המחלקה לאנגלית להכשרת מורים, מרכז תמיכה

לסטודנטים בעלי לקויות למידה – מכללת בית בר

היחידה להוראת עברית, האוניברסיטה העברית

החוג ללשון העברית, האוניברסיטה העברית

סופר

המחלקה לתרגום וחקר התרגום,

אוניברסיטת בר-אילן

תחום מדידה, ראמ"ה – הרשות הארצית למדידה

והערכה בחינוך, משרד החינוך

ג'וינט ישראל

"שובל" תקשורת שיווקית ומחשוב

האגף לקליטת העלייה, משרד החינוך

גב' דריה סמצ'נקובה

ד"ר עדינה עבאדי

פרופ' שלום פאול

גב' לבנה פולת

גב' בוגית פורת

ד"ר נורית פלד-אלחנן

גב' לילי פריד

גב' גילה פרידמן-כהן

מר תומס צים

גב' רבקה קוק

גב' גלי קלוגמן-הומינר

מר פביו רד"ק

פרופ' יהודית רוזנהויז

ד"ר רחל רוזנר

גב' מאירה רום

ד"ר סוזן רוסק

גב' תמר רכניץ

ד"ר יעל רשף

מר מאיר שלו

פרופ' מרים שלזינגר

גב' חני שלטון

ד"ר מיכל שליפר

גב' לאה שמולובסקי

גב' מאיה שריר

ד"ר גרשון גראל, המכון ללימודי המקרא בירושלים

הוראת השפה העברית והנחלתה כשפה שנייה - הן בקרב עולים חדשים הן אצל ישראלים ותיקים - מתבצעת בין השאר באמצעות תרגומים לעברית של ספרות מופת עולמית, ובהם ספר הברית החדשה. הלומדים והמלמדים את התרגומים האלה מתוודעים לעושרה של השפה דרך שורשיה הקלאסיים, עוקבים אחר גלגולי מילים ומתעמקים במשמעויות של ביטויים שונים. בהרצאתי אני מתכוון להשוות בין התרגומים השימושיים של הברית החדשה לעברית - ככלי ייחודי ללימוד ולהכרת השפה העברית. השוואת ההיבטים הלשוניים תבצע בשני הנוסחים העיקריים של הברית החדשה בעברית שנמצאים בשימוש בימינו במהדורות שונות: האחד בלשון המקרא והמשנה מאת פראנץ דעליטש, והאחר בלשון מודרנית-מדוברת מאת "החברה לכתבי הקודש".

הוראת הברית החדשה ולימודה בעברית כשפה שנייה באה לידי ביטוי גם בקרב חוקרים רבים, מדריכי תיירים ובאופן מיוחד בקהילות של יהודים משיחיים חסידי ישוע הנוצרי בארץ. בעבור האחרונים מהווה הברית החדשה טקסט קדוש וחלק בלתי נפרד מכתבי הקודש בצמוד למקרא. אלפי יהודים משיחיים עלו לארץ מאז קום המדינה (לאחרונה בולטים דוברי רוסית ואמהרית) והם לומדים את תוכנה של הברית החדשה בשפה העברית הן במסגרת לימוד עצמי בקריאה אישית הן בשיעורים פומביים באסיפות בעשרות קהילות ובחוגי-בית. תרגום עברי בנוסח מסוים משמש אצלם כלי מרכזי להכרת השפה העברית על רבדיה וגלגוליה, תוך כדי לימוד המסר הרוחני של הספר. בתרגומי הברית החדשה לעברית בולטות מגמות שונות:

שאיפה להשתמש ככל שניתן בשפת הקודש של התנ"ך (נוסח המסורה) במטרה ליצור רציפות ואחידות של סגנון מבראשית עד חזון יוחנן, ואף לשאוב מונחים ממקורות רבניים מאוחרים יותר במשנה; רצון להקל על הבנת הטקסט העברי באמצעות ניסוח ותחביר בשפה העכשווית אשר מדוברת יומיום במדינת ישראל; התרחקות והימנעות מאנרכיזם לשוני - הקפדה על עדכונים לשוניים תוך כדי השמטת מילים ומונחים שאבד עליהם הכלח או שבמשך הדורות החליפו את משמעותם, כגון: **מתווך** במקום **סרסור**, **נציב** במקום **הגמון**, **חכמים** במקום **מגושים**, **ניצחון** במקום **ניצוץ**, **בשמים** במקום **סמים**.

לימוד והכרת שימושים שונים למילה ו/או ביטוי מסוים, כדי לאפשר קישור רעיוני/אסוציאטיבי לתנ"ך, כגון: **מליץ** (מתורגמן/ממליץ/מתווך) כמו בסיפור יוסף, או **זרה** במקום **האיר** כדי לקשר לנבואת ישעיהו (ס, א). שימוש במילים מתורגמות כפרשנות לטקסט, כגון: "כנף בגדו" במקום "ציצית בגדו".

תרגומי הברית החדשה לעברית לא זו בלבד שהם מאפשרים להסתגל להתפתחויות של השפה הכתובה והמדוברת, אלא הם גם מהווים בסיס לשימושים מגוונים בשפה כלשון חיה ומשתנה במדינה. לימוד מילים וצורות-מילים עבריות בברית החדשה פותח בפני רוכשי השפה פתח ייחודי להשגת ידיעות לשוניות לצד הכרת מושגים ורעיונות מרכזיים בעולם היהודי והישראלי.

- ספרי הברית החדשה (נעתקים מלשון יון ללשון עברית ע"י החכם פראפסר פראנץ דעליטש), חברת מפיקי כתבי הקודש
בבריטניה ובשאר הארצות, לונדון 1951
- ספרי הברית החדשה (נעתקים מלשון יון ללשון עברית ע"י פרופ' פרנץ דליץ'), החברה הבריטית והעולמית להפצת
כתבי הקודש, סוכנות ישראל), נדפס בישראל 1962
- קונקורדנציה אנליטית לברית החדשה לפי תרגומו העברי של פרופ. פרנץ דעליטש, בעריכת ש. פ. ראמי, הוצאת נור,
ירושלים 1973-1974 (בשלושה כרכים)
- ספרי הברית החדשה – תרגום חדש, החברות המאוחדות לכתבי הקודש, דפוס ינץ, ירושלים 1976
- ר. ל. לינדזי, מונחים משיחיים נוצריים, הוועד המאוחד למשיחיים בישראל (United Christian Council in Israel)
, ירושלים תשל"ו.
- הדרך – הברית החדשה בלשון מדוברת, (Living Bibles International) נדפס בישראל 1979
- הברית החדשה בעברית בת זמננו (עם הארות וציון מקורות יהודיים ואחרים), החברה לכתבי הקודש בישראל, ירושלים
1991
- קונקורדנציה לברית החדשה (בתרגומה לעברית מודרנית), בעריכת אלישבע לוי, החברה לכתבי הקודש בישראל, נדפס
בדרום קוריאה 1999
- הברית החדשה (העתקה חדשה מלשון יון ללשון עברית) מאת יצחק זאלקינסאן עם תיקונים והערות מאת דוד גינצבורג,
והושלם כפי הנוסח המקובל מאת אהרן-זעליג גאבע, החברה להפצת כתובים עבריים, היטשין (אנגליה) 2000
- מילון לברית החדשה (בתרגומו של פרופ' פרנץ דליטש), קרן אחווה משיחית, ירושלים 2000
- ספרי הברית החדשה תרגום מיוונית לעברית ע"י פרופ' פראנץ דעליטש, מהדורה חדשה מתוקנת, עמותת "נחלים בנגב",
באר-שבע תשס"ג ("מהדורת הנגב")
- צבי סדן וליאת קרן, מילון ביקורתי לתרגום דליטש לברית החדשה (עברית יוונית), דפוס אקדמון, ירושלים 2006
- מרדכי חן, ענרך, מלון ענייני לברית החדשה (בתרגומו של פרופ' פרנץ דליטש), קרן אחווה משיחית, ירושלים 2007
- קונקורדנציה עניינית מנוקדת ומבוארת לספרי הברית החדשה (בתרגומו של פרופ' פרנץ דליטש), בעריכת מרדכי חן,
קרן אחווה משיחית, ירושלים 2007 (שני כרכים)
- הברית החדשה (נעתקים מלשון יון ללשון עברית ע"י פרופ' פרנץ דעליטש, מהדורה רביעית, קרן אחווה משיחית,
ירושלים תשס"ט

Pinchas E. Lapide, *Hebrew in the Church* (The Foundations of Jewish-Christian Dialogue),
Eerdmans, Grand Rapids 1976

David Rokeah, "The New Testament in Hebrew Garb," *Mishkan*, 20 (1994) 64-72

Gershon Nerel, "The 'Flagship' of Hebrew New Testaments: A Recent Revision by Israeli
Messianic Jews", *Mishkan*, 41 (2004) 49-56.

Gershon Nerel, "Eine neue Bibelausgabe in Hebräisch und Amharisch," *Nachrichten aus
Israel*, November 2008, s. 9

**הקדם-קונגרס הוא בתמיכת קרן וורטמן
לזכרה של דרורה וורטמן ז"ל
קרן קרב והגף לקשרי חוץ האוניברסיטה העברית**

**קדם-קונגרס בינלאומי
לחקר הלשון העברית ודרכי הוראתה**

**טל' 02-5881611, פקס' 02-5882363
e-mail: kenes_ivrit@savion.huji.ac.il
<http://overseas.huji.ac.il>**